साहित्यशिल्प

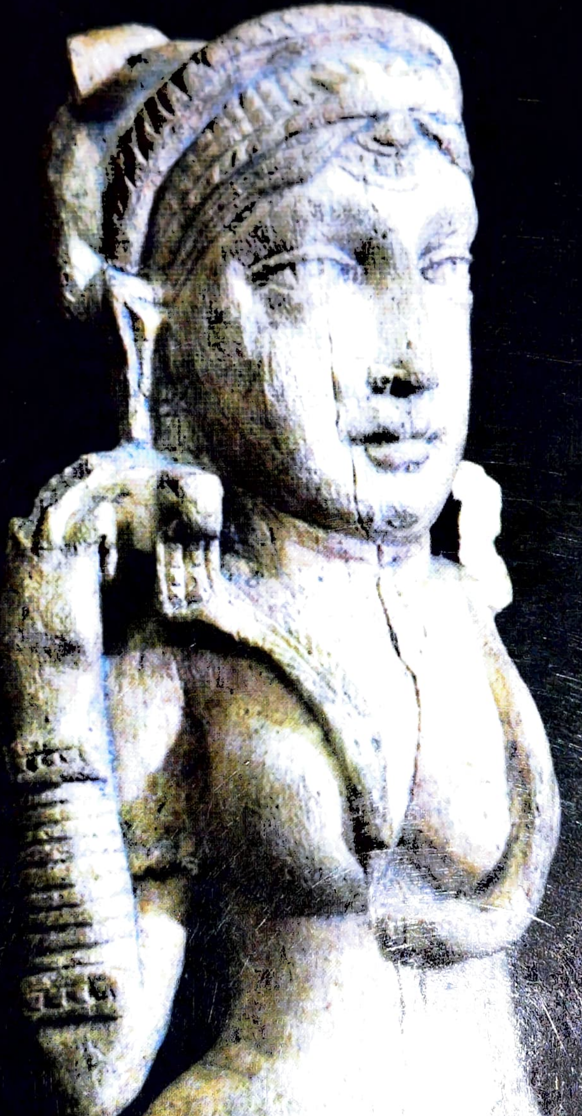

संपादक

डॉ. राजकुमार मस्के

डॉ. पृथ्वीराज तौर

डॉ. हंसराज भोसले

या पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे पुनर्निर्माण अथवा वापर इलेक्ट्रॉनिक अथवा यांत्रिकी साधनांनी-फोटोकॉपिंग, रेकॉर्डिंग किंवा कोणत्याही प्रकारे माहिती साठवणुकीच्या तंत्रज्ञानातून प्रकाशकाच्या व संपादक मंडळाच्या लेखी परवानगीशिवाय करता येणार नाही. सर्व हक्क राखून ठेवले आहेत.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

यांच्या अभ्यासक्रमास अनुसरून व मराठी अभ्यासमंडळाच्या मान्यतेने बी.ए., बी. कॉम., बी.एस्सी., व इतर पदवी प्रथम वर्ष द्वितीय सत्रासाठी (सीबीसीएस) श्रेयांक पद्धतीनुसार MAR-II द्वितीय भाषा मराठीसाठी नेमण्यात आलेले क्रमीक पाठ्यपुस्तक

साहित्यशिल्प

संपादक

डॉ. राजकुमार मस्के
महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालय, उदगीर, जि. लातूर.
डॉ. पृथ्वीराज तौर
स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
डॉ. हंसराज भोसले
महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा, जि. लातूर.

अक्षरवाङ्मय
प्रकाशन, पुणे

अक्षरवाङ्मय

ISBN : 978-93-84470-44-9

₹ 100/-

© सर्व हक्क, कुलसचिव, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

साहित्यशिल्प

संपादक

डॉ. राजकुमार मस्के
डॉ. पृथ्वीराज तौर
डॉ. हंसराज भोसले

प्रकाशक : बाळासाहेब घोंगडे
अक्षरवाङ्मय प्रकाशन : बेनकरनगर,
धायरी, पुणे ४११ ०४१
संपर्क : ९८३४०३२०१५

कला व निर्मिती : अक्षरपेरणी, पुणे
प्रथम आवृत्ती : ३ नोव्हेंबर, २०१९
मुद्रक : श्रीबालाजी एंटरप्राईजेस, पुणे -४१

''आपण विद्यार्थ्यांहून श्रेष्ठ व निराळे आहोत किंवा आपले स्थान वरचे आहे, ही जाणीव न ठेवता आपण त्यांचे एक स्नेही व सहकारी आहोत असे समजून एकरूप होण्याची, त्यांच्या जीवनाचे अविभाज्य अंग बनण्याची आवश्यकता आहे. अशा प्रकारचा शिक्षक मुलांना चांगले शिक्षण देऊ शकेल. मी स्वतःला पुढीलप्रमाणे प्रश्न विचारायला आरंभ केला. मी स्वतःवर जितके प्रेम करतो तितकेच विद्यार्थ्यांवर करू शकेन काय? मी स्वतःला जशी क्षमा करतो, तशी विद्यार्थ्यांना त्यांच्या चुकीबद्दल क्षमा करू शकेन काय? त्यांच्या सुखदुःखात मी सहभागी होऊ शकेन काय? मुलांच्या जीवनातील सर्व अवस्थांत मी त्यांच्याशी पूर्णपणे एकरूप होऊ शकेन काय? मी हे करू शकेन, असे मला वाटले आणि समर्पणाच्या भावनेतून मी शिक्षकाचे काम स्वीकारले.''

-स्वामी रामानंद तीर्थ

मराठी अभ्यास मंडळ

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

प्रा. डॉ. केशव सखाराम देशमुख, अध्यक्ष तथा मराठी विभागप्रमुख, स्वा. रा. ती. मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

डॉ. पृथ्वीराज तौर, मराठी विभाग, स्वा. रा. ती. मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

डॉ. राजकुमार मस्के, मराठी विभागप्रमुख, महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालय, उदगीर, जि. लातूर.

डॉ. मार्तंड कुलकर्णी, मराठी विभागप्रमुख, सरस्वती विद्या मंदिर कला महाविद्यालय, किनवट, जि. नांदेड.

डॉ. मथू सुरेश सावंत, मराठी विभाग, पीपल्स कॉलेज, नांदेड.

डॉ. सा. द. सोनसळे, मराठी विभाग, कै. रमेश वरपुडकर महाविद्यालय सोनपेठ, जि. परभणी.

डॉ. पंढरीनाथ धोंडगे, मराठी विभाग, ज्ञानोपासक महाविद्यालय, जिंतूर, जि. परभणी.

डॉ. बी. बी. खंदारे, मराठी विभागप्रमुख, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमत, जि. हिंगोली.

डॉ. जयद्रथ जाधव, मराठी विभागप्रमुख, शिवाजी महाविद्यालय, रेणापूर, जि. लातूर.

डॉ. विठ्ठल जंबाले, मराठी विभागप्रमुख, देगलूर महाविद्यालय, जि. नांदे

प्रा. डॉ. शैलेंद्र लेंडे, मराठी विभागप्रमुख, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.

डॉ. वंदना महाजन, संचालक, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.

डॉ. सुनिता सांगोले, मराठी विभाग, दयानंद कला महाविद्यालय, लातू

अरविंद जगताप, १ बी ४०२, न्यू दिंडोशी, म्हाडा कॉम्प्लेक्स, माला (पू.), मुंबई - ९७.

फ. मुं. शिंदे, ८३, यमुना, महात्मा गांधीनगर, पद्मपुरा, औरंगाबाद -

□□□

अनुक्रम

। गद्य-विभाग ।

१. झेल्या : व्यंकटेश माडगूळकर । १९
२. राग : कैलास सत्यार्थी (अनु. : संकल्प गुर्जर) । २६
३. सये तुझे डोळे : भारत सासणे । ३२
४. चांदणभूल : विजयकुमार मिठे । ४५
५. गोरफडाची दाहकता : नरेंद्र लांजेवार । ५२
६. मंगळ कुजबुजला : रंजन गर्गे । ५९
७. आई तुझ्याशिवाय : राम शेवडीकर । ७०
८. ईद : मोहिब कादरी । ७५

। पद्य-विभाग ।

१. त्याचे काव्यलेखन : केशवकुमार । ८१
२. साठीचा गझल : विंदा करंदीकर । ८२
३. लिलीचीं फुले : पु. शि. रेगे । ८३
४. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर : ज. वि. पवार । ८४
५. तिच्या मनात उतरणे : सुमन केसरी (अनु. : स्वाती दामोदरे) । ८६
६. समता : मिलिंद बागूल । ८८
७. जीवनी : प्रिया धारूरकर । ८९
८. वासनेची मगरमिठी : विनायक येवले । ९०
९. तलब : सुचिता खल्लाळ । ९१

। व्याकरण-विभाग ।

१. मराठी लेखनविषयक नियम- ऱ्हस्व आणि दीर्घ
: प्रतिक्षा तालंगकर । ९४
२. प्रयोगविचार : प्रतिक्षा तालंगकर । ९९
* परिशिष्ट : लेखक-कवी परिचय । ११३